

แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา
THE GUIDELINES OF STUDENTS ASSISTANT MANAGEMENT DEVELOPMENT OF
THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE NONTABURI
AND PHRANAKHONSIAYUTTHAYA

ชนกมณฐ์ แสงสี¹ และ ทินกฤตพัชร รุ่งเมือง

Chanokmon Seangsee and Tinnakritapat Rungmuang

คณะกรรมการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

School of Creative Educational Management, Panyapiwat Institute of Management

Corresponding Author E-mail: chanokmon25@gmail.com¹

Received 17 May 2021; Revised 4 June 2021; Accepted 30 June 2021

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) เพื่อศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา เก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียนและครู จำนวน 353 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นและวิธีการเทียบบัญญัติไตรยางค์ตามขนาดของโรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นผู้เชี่ยวชาญงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น จากนั้นนำผลที่ได้มาทำการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.405$) 2) สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.91$) เมื่อการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านที่มีค่าสูงที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($PNI_{modified} = 0.119$) และ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($PNI_{modified} = 0.119$) รองลงมา คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ($PNI_{modified} = 0.112$) ด้านการส่งต่อ ($PNI_{modified} = 0.112$) และ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($PNI_{modified} = 0.096$) และ 3) แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.836$) โดยเรียงลำดับดังนี้ 1) ด้านการคัดกรองนักเรียน 2) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 3) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 4) ด้านการส่งต่อ และ 5) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แนวทางการพัฒนา การศึกษาระดับมัธยมศึกษา

Abstract

The purposes of this study were as follows: (1) To study the current conditions in the implementation of the student care and support system in school under the Secondary Education Service Area Office Nonthaburi and Phra Nakhon Si Ayutthaya. (2) To study the desirable conditions for the implementation of the student care and support system in schools under the Secondary Educational Service Area Office, Nonthaburi and Phra Nakhon Si Ayutthaya. (3) To investigate guideline for development of the student care and support system in schools under the Secondary Educational Service Area Office, Nonthaburi and Phra Nakhon Si Ayutthaya. The sample group was divided into 2 groups, Sample group 1: 353 school director or deputy director, Student affairs and teacher, dividing proportion size of the teachers by the rule of three in arithmetic, and selecting by stratified sampling. Sample group 2: 7 specialists in student care and support system. There were 2 types of research instruments: current condition questionnaire. The desirable condition in the operation of the student care and support system. Focus group, the data was analyzed using mean, standard deviation, and priority needs index (PNI) Afterward, the data interpreted were used to develop focus group questions to investigate guideline for development of the student care and support system in schools

The findings revealed that: 1) The implementation of student care and support system of schools, were at the high level ($\bar{x} = 4.405$). 2) Desirable conditions for the implementation of the student care and support system of schools, were at the high level ($\bar{x} = 3.91$). When analyzing priority needs index (PNI_{modified}) in the implementation of the student care and support system of schools. The order of needs is descending. The order is as follows: the aspects with the highest values (PNI_{modified}) 2 aspects: the student classification ($PNI_{\text{modified}} = 0.119$) and the student promotion ($PNI_{\text{modified}} = 0.112$) the prevention and problem solving ($PNI_{\text{modified}} = 0.112$) referring ($PNI_{\text{modified}} = 0.112$) and knowing student individually ($PNI_{\text{modified}} = 0.096$) and 3) Suitability assessment results Guidelines for the development of student care and support systems of schools, found that overall was appropriate at the highest level ($\bar{x} = 4.836$). The order is as follows: 1) the student classification 2) the student promotion 3) the prevention and problem solving 4) referring and 5) knowing student individually

Keywords: Student care and support system, Development approach, The Secondary Educational

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 กำหนดให้จัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 16) และแนวการจัดการศึกษายังให้ความสำคัญกับผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียน

มีความสำคัญที่สุด นอกจากนั้นนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2559 มีการกำหนดกลยุทธ์ ข้อ 2 เสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดความเสี่ยงในการออกกลางคันและดูแลช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส และเด็กที่ไม่อยู่ในทะเบียนราษฎรอย่างเหมาะสม มีการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศนักเรียนเป็นรายบุคคล ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพให้มีประสิทธิภาพและต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน โดยเฉพาะเมื่อเกิดการส่งต่อนักเรียน และสร้างความเข้มแข็งของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำระบบดูแลช่วยเหลือและจัดการศึกษาที่เหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558)

สภาพสังคมปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ด้วยสภาพสังคมที่มีความวุ่นวายและมีการเปลี่ยนแปลงทำให้วิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ ก็เปลี่ยนไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นสังคมเมืองหรือสังคมชนบท โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่มีประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตน้อย ความรู้เท่าไม่ทันการณ์ ขาดการยับยั้งชั่งใจจากสิ่งยั่วยุต่าง ๆ ไม่สามารถปรับตัวให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางสังคม ขาดการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัวและสังคมรอบข้าง จึงเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหากับเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก เช่น ความรุนแรง ยาเสพติด อาชญากรรม การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร (ปิยะพร ป้อมเกษตร, 2559) เยาวชนซึ่งเป็นวัยที่ต้องการความดูแลช่วยเหลือส่งเสริมจากผู้ใหญ่และผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันสภาพแวดล้อมและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อตัวเด็กรวมทั้งสิ่งยั่วยุที่ ก่อให้เกิดปัญหากับเด็ก ซึ่งเป็นช่วงวัยรุ่นที่มีภาวะอารมณ์แปรปรวนสูง ขาดทักษะและประสบการณ์ในการเผชิญกับปัญหา มีพฤติกรรมการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมเป็นต้นว่า แต่งกายผิดระเบียบ กระด้างกระเดื่อง ไม่มีสัมมาคารวะเหม่อลอยเก็บตัวเชื่องซึม พูดจาก้าวร้าวไม่สุภาพ โต้เถียง เอะอะโวยวาย การเรียนตกต่ำ ไม่สนใจเรียน หนีเรียนหรือมาโรงเรียนสายเป็นประจำ มีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน มั่วหมกทางเพศกับเพื่อนชายหญิง พกพาอาวุธหรือใช้สารเสพติด ซึ่งปัญหาเหล่านี้หากไม่ได้รับการป้องกันแก้ไขอย่างเหมาะสม อาจก่อให้เกิดปัญหารุนแรงในอนาคตได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมอบนโยบายให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประเมินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกโรงเรียน โดยกำหนดเป็นนโยบาย เร่งด่วนมอบหมายให้โรงเรียนทุกโรงเรียนดำเนินการตามนโยบายพร้อมกันทั่วประเทศ และรายงานผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ทราบเป็นระยะ แต่จากผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านมา พบว่ายังมีอุปสรรคและปัญหาหลายอย่าง เช่น นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นักเรียนขาดระเบียบวินัย นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมในระดับที่ต่ำและที่สำคัญ คือ การแพร่ระบาดของยาเสพติดที่เป็นปัญหาสำคัญของประเทศ แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20, 2554)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมในสังกัดที่มีสภาพพื้นที่และสภาพบริบทที่ต่างกัน ทำให้การดำเนินชีวิตของนักเรียนมีความแตกต่างกัน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านครอบครัว และสภาพความเป็นอยู่ และปัญหาด้านอื่น ๆ เช่น ปัญหาด้านยาเสพติด ปัญหาด้านการเรียนและอาชีพ ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาภัยจากการใช้สื่อออนไลน์ทางสังคมที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ พฤติกรรมความรุนแรงทางสังคม Social หรือเรียกว่า Cyber Bully จึงเป็นเหตุให้โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดประสบปัญหาในลักษณะเดียวกัน สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 (2561) พบว่า นักเรียนโรงเรียนมัศึกษามีปัญหาด้านโอกาสทางการศึกษา มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2556 – 2559 ไม่จบหลักสูตรภายในเวลาที่กำหนด และปัญหาการออกกลางคัน สาเหตุมาจาก มี

ปัญหาในด้านการปรับตัว การสมรส ต้องคดี/ถูกจับ เจ็บป่วย/อุบัติเหตุ การหาเลี้ยงครอบครัว อพยพตามผู้ปกครอง ฐานะยากจน มีปัญหาครอบครัว และปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนโรงเรียนมัธยมในสังกัด ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษา แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นบุรีรัมย์และพระนครศรีอยุธยา เพื่อหาวิธีการป้องกัน แก้ไข พัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมของนักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสภาวะวิกฤติต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบัน โดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐาน เน้นกระบวนการทำงานเป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อมุ่งหวังให้นักเรียนมีคุณลักษณะเป็นคนเก่ง คนดี และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามเจตนารมณ์ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นบุรีรัมย์และพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นบุรีรัมย์และพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นบุรีรัมย์และพระนครศรีอยุธยา

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสนับสนุนงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน โดยมีวิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้มีครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและมีบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ ครูผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการดำเนินงานร่วมกันของกระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับกระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสุขภาพจิต เพื่อร่วมกันวางรากฐานในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ซึ่งมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547)

1. ปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหารและครู-อาจารย์ให้ส่งเสริมดูแลพัฒนานักเรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม
2. วางระบบที่จะสร้างความมั่นใจว่านักเรียนทุกคนจะมีครู - อาจารย์อย่างน้อยหนึ่งคนที่จะคอยดูแลทุกข์สุขอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง
3. สนับสนุนให้ครู-อาจารย์มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง เพื่อให้บ้านโรงเรียนและชุมชนเชื่อมประสานและร่วมกันเป็นเครือข่ายในการเฝ้าระวังดูแลช่วยเหลือนักเรียน

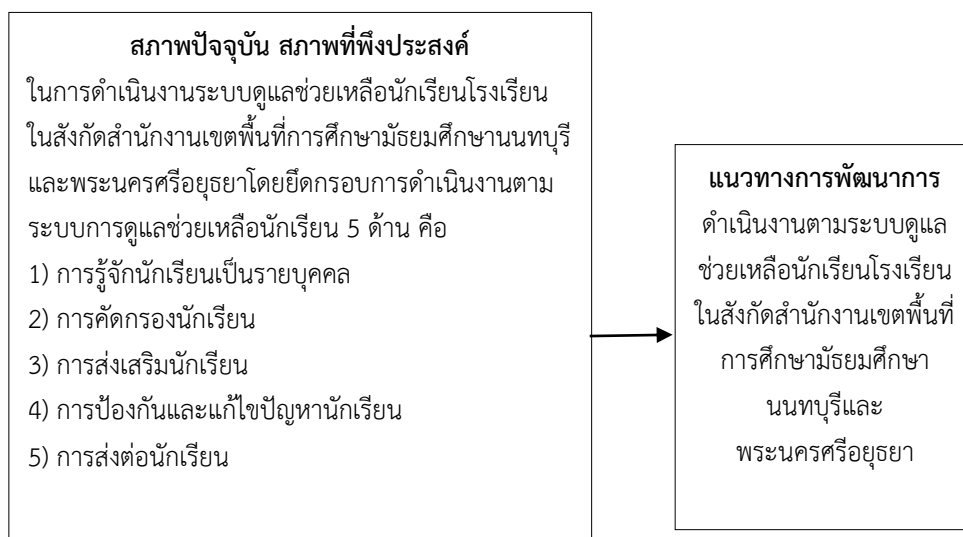
4. ประสานสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ชุมชนและผู้ชำนาญการในสาขาต่าง ๆ เพื่อให้มีการส่งต่อและรับช่วงการแก้ไข ส่งเสริม พัฒนานักเรียนและเยาวชนในรูปแบบสหวิทยาการ ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนจะประสบความสำเร็จได้ ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานต้องมีความเชื่อ ดังนี้ 1) นักเรียนทุกคนต้องการความรัก ความเข้าใจ การให้อภัย การให้ออกาสอยากเป็นคนดี มีปัญญาและมีความสุข 2) นักเรียนทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิตเพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกัน 3) ความสำเร็จของงานต้องอาศัยการร่วมแรงร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น (Needs)

ความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเช่นใด และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่ามีลักษณะเช่นใด หลังจากนั้นนำผลมาวิเคราะห์ประเมิน และสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษา หรือการเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้นปลายทาง อันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นมาจากการประเมินในเชิงสร้างสรรค์ และการเปลี่ยนแปลงทางบวก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา โดยยึดกรอบการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ดังแผนภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนเตรียมการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรในการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน และครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 47 โรงเรียน จำนวน 4,054 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน และครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและพระนครศรีอยุธยา จำนวน 47 โรงเรียน โดยหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตาราง (R.V. Krejcie & D.W. Morgan, 1986) ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้วิธีการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ตามขนาดโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ รวมจำนวน 354 คน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ จำแนกตามขนาดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและพระนครศรีอยุธยา

ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ขนาดใหญ่พิเศษ	17	2,848	249
ขนาดใหญ่	9	605	53
ขนาดกลาง	18	557	48
ขนาดเล็ก	3	44	4
รวม	47	4,054	354

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 7 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้ 1) ศึกษานิเทศก์ 2) ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายกิจการนักเรียน 3) นักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4) ครูผู้ดูแลงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประจำโรงเรียน และ 5) หัวหน้างานแนะแนว

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามแบบสอบถาม และแบบสนทนากลุ่ม (Focus group) ดังนี้

1. แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและพระนครศรีอยุธยา แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้นและพระนครศรีอยุธยา โดยใช้ข้อประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของลิเคิร์ท (Likert's scale) 5 ระดับ

2. แบบสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) มีผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และมีประเด็นในการสนทนาหลัก ๆ ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 5) การส่งต่อนักเรียน และแบบประเมินความเหมาะสมแนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน และครู จำนวน 353 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 276 คน มีตำแหน่งหน้าที่เป็นครู จำนวน 316 คน อยู่ในระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 232 คน มีประสบการณ์การทำงาน อายุระหว่าง 5-10 ปี จำนวน 108 คน และส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 198 คน

2. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและพระนครศรีอยุธยา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.405$) และพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการส่งต่อ ($\bar{x} = 4.435$) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ($\bar{x} = 4.427$) ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{x} = 4.418$) และด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{x} = 4.337$) และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{x} = 4.368$)

3. ผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและพระนครศรีอยุธยา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.914$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{x} = 3.949$) รองลงมา คือ ด้านการส่งต่อ ($\bar{x} = 3.940$) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ($\bar{x} = 3.933$) ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{x} = 3.892$) และด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{x} = 3.856$)

4. แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและพระนครศรีอยุธยา แบ่งออกเป็นขั้นตอนดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและพระนครศรีอยุธยา เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย โดยเรียงลำดับดังนี้ คือ ด้านที่มีค่า ($PNI_{modified}$) สูงสุด 2 ด้าน คือ 1) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($PNI_{modified} = 0.119$) และ 2) ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($PNI_{modified} = 0.119$) ลำดับรองลงมา 2 ด้าน คือ 3) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ($PNI_{modified} = 0.112$) และ 4) ด้านการส่งต่อ ($PNI_{modified} = 0.112$) 5) ส่วนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าดัชนีต่ำสุด ($PNI_{modified} = 0.096$)

4.2 ผลจากการร่างแนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและพระนครศรีอยุธยา จากการจัดลำดับความต้องการจำเป็น

(PNI_{modified}) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ตามแบบจำลองระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.3 ผลจากการกำหนดแนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 และพระนครศรีอยุธยา จากการสนทนากลุ่ม (Focus group) ผู้เชี่ยวชาญงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 7 คน เพื่อร่วมหาแนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สมาชิกที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มให้ข้อเสนอแนะที่ตรงกันเกี่ยวกับการนำวงจรเดมิ่ง (PDCA) มาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพในดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ 1) วางแผน (P) แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดวัตถุประสงค์ และปฏิทินการปฏิบัติงาน 2) ดำเนินงานตามแผน (D) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดตามองค์ประกอบ 5 ด้าน 3) ตรวจสอบ/ประเมินผล (C) นิเทศกำกับ ติดตาม ประเมินผลเพื่อสะท้อนผลการดำเนินงานและจัดทำรายงาน สรุปผลการปฏิบัติงานเพื่อทบทวน 4) ขั้นการปรับปรุง พัฒนา (A) สรุป รายงานผลเพื่อนำไปปรับปรุง/พัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และนำผลการดำเนินงานเผยแพร่ต่อสาธารณชน

4.4 ผลการประเมินความเหมาะสม แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 และพระนครศรีอยุธยา พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.836$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.821$) ด้านการคัดกรองนักเรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.821$) ด้านการส่งเสริมนักเรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.857$) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.857$) และด้านการส่งต่อ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.821$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 และพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จากการดำเนินงานวิจัย จะเห็นได้ว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในปัจจุบัน โรงเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกโรงเรียน ด้วยวิธีการจัดการการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามมาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับ เพลินพิศ สิงห์คำ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 อยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ จุฑาทิพย์ พงษา (2558) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 และพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก จากการดำเนินงานวิจัย จะเห็นได้ว่า โรงเรียนในสังกัด มีการวางแผนการดำเนินการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปตามนโยบายของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความต้องการที่จะดูแลช่วยเหลือส่งเสริมนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2547) ที่ว่านักเรียนทุกคนต้องการ

ความรัก ความเข้าใจ การให้อภัย การให้โอกาส อยากเป็นคนดี มีปัญหาและมีความสุข มีศักยภาพที่จะเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกัน และความสำเร็จของงานต้องอาศัยการร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ ของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของเพลินพิศ สิงห์คำ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 อยู่ในระดับมาก

3. แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา จากการสนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ให้แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

3.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการประชุม วางแผนกำหนดปฏิทินการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดทำคู่มือและจัดอบรมให้ความรู้ครูในการใช้เทคโนโลยีและการใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ รวมทั้งการใช้เครื่องมือและวิธีการที่ใช้เก็บข้อมูลนักเรียน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาออกเยี่ยมบ้านเพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุมทุกด้าน การจัดเก็บข้อมูลนักเรียนต้องเป็นระบบและเป็นปัจจุบันพร้อมนำไปใช้ ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ทุกคนและทันเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนุชรีรี่ ผึ้งคุ้ม (2560) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสอยดาววิทยา จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ได้วิเคราะห์แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และงานวิจัยของอัมภฎุท โพธิ์นอก (2558) ศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนางานการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

3.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน มีการจัดทำคู่มือ เพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนที่ชัดเจน จัดอบรมให้ความรู้ครูในการใช้เครื่องมือในการคัดกรอง เพื่อจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา กลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑาทิพย์ พงษา (2558) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ได้วิเคราะห์แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียน และงานวิจัยของอัมภฎุท โพธิ์นอก (2558) ศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

3.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน ควรมีการวางแผนร่วมกันเพื่อกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริม พัฒนานักเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการและมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน การจัดกิจกรรมต้องครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญาโดยส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมและมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระในการเลือกกิจกรรมตามความสนใจและความต้องการของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนุชรีรี่ ผึ้งคุ้ม (2560) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสอยดาววิทยา จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ได้วิเคราะห์แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมนักเรียน และงานวิจัยของอัมภฎุท โพธิ์นอก (2558) ศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

3.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ควรศึกษาบริบทและสภาพความพร้อมของโรงเรียน เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนแต่ละกลุ่ม โดยเน้นกิจกรรมที่มี

ความหลากหลาย พร้อมทั้งจัดอบรม พัฒนาครูด้านทักษะการให้คำปรึกษา การใช้หลักจิตวิทยาสำหรับวัยรุ่น หลังจากการจัดกิจกรรมควรจัดทำบันทึกรายงานผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนก่อนและหลังการร่วมกิจกรรม สรุปผลการดำเนินงานเพื่อปรับปรุง พัฒนาการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑาทิพย์ พงษา (2558) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ได้วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และงานวิจัยของอัญญาทุท โพธิ์นอก (2558) ศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนางานการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

3.5 ด้านการส่งต่อ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานที่ชัดเจน และสร้างเครือข่ายสหวิชาชีพ เช่น นักจิตวิทยา แพทย์ เจ้าหน้าที่พัฒนาสังคม นักสังคมสงเคราะห์และตำรวจ เพื่อความสะดวกในการติดต่อประสานงานที่จะรับนักเรียนไปช่วยเหลือต่อ ควรติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจัดทำรายงานผลการช่วยเหลือและพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงของนักเรียนหลังจากไปรับการช่วยเหลือจากครูฝ่ายต่าง ๆ และผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑาทิพย์ พงษา (2558) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ได้วิเคราะห์แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน และงานวิจัยของอัญญาทุท โพธิ์นอก (2558) ศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนางานการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

สรุปองค์ความรู้

แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ผู้วิจัยได้ออกแบบภาพจำลองแนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แบบจำลองแนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

จากภาพที่ 2 การพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการพัฒนาเชิงคุณภาพ ตามแนวคิดของแอ็ดเวิร์ด เดมมิง ดังนี้ 1) การวางแผนการดำเนินงาน (Plan) เพื่อกำหนดปฏิทินงาน และขั้นตอนในการทำงาน 2) ดำเนินการทำแผน (Do) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินงานตามแผน 3) สรุป/ประเมินผล (Check) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงาน และเพื่อทบทวน 4) การปรับปรุงพัฒนา (Act) เพื่อรายงานสรุปผลต่อสาธารณชน โดยนำกระบวนการพัฒนาทั้ง 4 ขั้นมาเป็นแนวทางในการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและการแก้ไขปัญหา นักเรียน 5) การส่งต่อนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรม/โครงการที่เน้นการส่งเสริมพัฒนาและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรม/โครงการ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียน

1.2 โรงเรียนควรนำข้อมูลจากการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และส่งเสริมการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อความสะดวก รวดเร็วในการดำเนินงานให้เป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมุ่งไปที่ด้านการคัดกรองนักเรียนและด้านการส่งเสริมนักเรียน เนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียนและด้านการส่งเสริมนักเรียน มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด ซึ่งการคัดกรองนักเรียนเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน จากการใช้เครื่องมือและวิธีการอื่น ๆ ในการเก็บข้อมูล ซึ่งครูต้องได้รับการอบรมวิธีการใช้เครื่องมือการคัดกรองนักเรียนเพื่อนำไปสู่การจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยจัดระบบสารสนเทศของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเอื้อต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับครู นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษาที่สามารถนำไปใช้งานได้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- จุฑาทิพย์ พงษา. (2558). *สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- นุชรีย์ ผึ้งคุ้ม. (2560). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสอยดาววิทยา จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

- ปิยะพร ป้อมเกษตร. (2559). การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพของนักเรียนมัธยมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- เพลินพิศ สิงห์คำ. (2560). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. (วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). สภาพความสำเร็จและแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อัษฎายุท โปธินอก. (2558). สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- Krejcie, R.V. and Morgan. D.W. (1970). “Determining Size for Research Activities,” Education and Psychological Measurement. 30(3): 607 – 610.

